

Vizsgakérdések a „Jogi alapismeretek és szellemi tulajdon” c. tárgyhoz

1. A társadalmi együttélés normái: jogi normák, erkölcsi (vallási) előírások, konvenciók. A jog és a jogi norma fogalma.

- Erkölcsi normák: A társadalom által elfogadott szabályok, pl. tízparancsolat. Alapvetően ezek be nem tartása nincs szankcionálva, de vannak amiket jogszabályba foglaltak.
- Jogi normák: szokásjog és az írott jog összessége. Jogszabályokba foglalt erkölcsi normák pl: ne ölj, ne lopj, stb. Ezek szükségesek az alapvető együttéléshez. Ezek betartatásáról a jog gondoskodik.
- Jog: Szabályok, normák összessége, amiket az állam szankcionál, betartat.

2. A jogszabályok vertikális (hierarchikus) és horizontális (jogágak) tagozódása. A közjog és a magánjog fogalma. A jogszabályok hatálya (időbeli, személyi, tárgyi, területi).

A jogi normák együttese a jogrendszer, melynek felépítése hierarchikus:

▪ **Vertikális:**

Egymás fölött és alatt helyezkednek el, pl. legmagasabban az Alkotmány, utána törvény, kormányrendelet, miniszteri rendelet, önkormányzati rendelet. Ezek sosem lehetnek ellentétben a felettük lévővel, ha ez mégis megtörténik, az Alkotmánybíróság dönt.

▪ **Horizontális:**

- **Közjog:** A közhatalom szabálya, parancsoló. Ilyenek: Állami szervek léte, büntetőjog, pénzügyi jog, stb.
- **Magánjog:** Magán jellegű szabályok. Ilyenek: Családjog, földjog, stb.

▪ **Hatály:**

- **Időbeli:** Megszabja mikortól érvényes egy jogszabály.
- **Személyi:** Megszabja kikre vonatkozik.
 - **Tárgyi:** Speciális tárgyakra vonatkozik.
 - **Területi:** Megszabja, hogy hol érvényes pl.: ország egész területe, megye, város, jármű fedélzete.

3. A jogviszony (abszolút és relatív szerkezet); a jogviszonyt befolyásoló jogi tények: emberi magatartások, társadalmi körülmények, állami aktusok, külső tényezők.

- **Jogviszony:** A jog által szabályzott társadalmi viszony, pl.: házasság. Mindig személyek közt áll fenn.
 - **Abszolút:** Mindenkinél tiszteletben kell tartania. pl.: valami az enyém.
 - **Relatív:** Meghatározott személyek közt érvényes. pl.: valamit eladok.
- **Jogi tény:** Jelenség, aminek jogi relevanciája van.
 - **Emberi magatartás:** valami eladása, valamiről való lemondás, születés, stb.
 - **Társadalmi körülmények:** idő múlása, valaminek az elévülése.
 - **Állami aktusok:** Jogszabályok érvényesülése pl.: letartóztatás.
 - **Külső tényezők:** Baleset, természeti katasztrófa.

4. Magyarország Alaptörvénye preambuluma (Nemzeti Hitvallás) kinyilvánításai és az azokban említett értékek.

- Mire vagyunk büszkék hazánk múltjából.
- Kereszténység nemzetmegtartó szerepe.
- Részekre szakadt nemzet szellemi és lelki egységének megőrzése.
- Nemzetiségeink közösségünk része.

- Nemzeti örökségünk és kultúránk megóvása.
- Felelősséget viselünk utódainkért.
- Más népek szabadságát és kultúráját tiszteljük.
- Hitünk az emberi lét, család, nemzet, társadalom vonatkozásában.
- Tiszteletben tartjuk az alkotmányt és a Szent Koronát.
- Miket tagadunk az 1944 és 1990 közötti diktatúra idejéből.

5. Az preambulum pozitív s negatív kinyilvánításai Magyarország történelmével kapcsolatban.

- Büszkék vagyunk az államalapításra, az országunkért küzdő őseinkre, hogy harcban védtük Európát.
- Tagadjuk a történelmi alkotmányunk felfüggesztését a szocialista és kommunista diktatúrák alatt, és nem ismerjük el az 1949-es alkotmányt, ami ekkor volt érvényben.

6. Az Alaptörvény rendelkezései a közhatalomról, a hatalom megosztásának elvéről és az ennek megfelelő állami szervekről.

- Az állam a hatalom megosztásának elvén alapszik, a hatalom erőszakos megszerzése ellen bárki jogos fellépni.
- A hatalom megosztásának elve, hogy a törvényhozói, a bírói, és a végrehajtói hatalom egymástól függetlenül működik. A törvényhozói az Országgyűlés, a bírói a Bíróság, és a végrehajtói a Kormány.

7. Az Alaptörvény rendelkezései a Magyarország határain kívül élő magyarokról.

- Mivel a magyar nemzet részekre szakadt, felelősséget visel a határon túl élő magyarokért, elősegíti közösségeik fennmaradását, szülőföldjükön való boldogulásukat, magyarságuk megőrzését, jogaik érvényesítését.

8. Az Alaptörvény rendelkezései Európával kapcsolatban és az Európai Unióról.

- Büszkék vagyunk rá hogy az elmúlt évszázadokban harcban védhettük Európát, tehetségünkkel és szorgalmunkkal gyarapítottuk Európa értékeit.
- A nemzeti szuverenitás részlegesen átruházható. Ilyen esetben az országgyűlés kétharmadára szükség van.

9. Az Alaptörvény rendelkezései a magyar állampolgárságról és a magyar állampolgárok jogairól.

- Magyar állampolgár gyereke magyar állampolgár lesz.
- Az állampolgárság senkitől nem fosztható meg, csak ha felvette azt, és bizonyítottan csalt az elbírálás során.
- Magyar állampolgárt Magyarországról kiutasítani nem lehet, és oda bármikor hazatérhet.
- Magyarország állampolgárai számára ellátást nyújt ha az: anya, beteg, rokkant, özvegy, árva, fogyatékos, önhibáján kívül munkanélküli.
- Minden nagykorú állampolgárnak joga van szavazni, vagy választáson indulni.

10. Az Alaptörvény rendelkezései a magyar nyelvről, a nemzetiségek nyelvéről, valamint hazánk nevééről, a nemzeti szimbólumokról és ünnepekről.

- Magyarországon a hivatalos nyelv a magyar.
- Ápoljuk és megóvjuk a nemzetiségeink nyelvét és kultúráját. A nemzetiségeknek joguk van:
 - az anyanyelvhasználathoz,
 - az anyanyelven való névválasztáshoz,
 - saját kultúra ápolásához,

- az anyanyelvű oktatáshoz.
- Hazánk neve Magyarország, államformája köztársaság.
- A címert részletesen leírja.
- Magyarország himnusza Kölcsey Ferenc Himnusz című költeménye, Erkel Ferenc zenéjével.
- Nemzeti ünnepeink:
 - Március. 15: az 1848-19-es forradalom és szabadságharc emlékére.
 - Augusztus. 20: Az államalapítás, és Szent István király emlékére.
 - Október. 23: Az 1956-os forradalom és szabadságharc emlékére.
- A szent korona megtestesíti az alkotmányt és a nemzet egységét. Ez tehát nem csak egy műkincs hanem szimbolikus jelentése is van.

11. Az Alaptörvény „Alapvetés” című fejezetének rendelkezései Magyarország gazdaságáról, az állam gazdálkodásáról és a nemzet közös örökségéről.

- Magyarország gazdaságának alapja a munka, és a vállalkozás szabadsága. Az állam biztosítja a tisztességes verseny feltételeit, védi a fogyasztók jogait, és fellép az erőfölénnyel való visszaéléssel szemben.
- Magyarország hivatalos pénzneme a forint.
- A költségvetési gazdálkodás a kormány dolga, és ezt a többi szervnek tiszteletben kell tartania.
- A nemzet közös öröksége a természeti erőforrása, különösen a földek, erdők, vízkészlet, honos növények és állatfajok, és a kulturális érték. Ezek védelme és fenntartása elsősorban a hivatalos állami szervek dolga, és azoké akiknek tulajdonukban, vagy használatukban van. Ezek rongálása mindenki számára tilos.

12. Az Alaptörvény helye Magyarország jogrendszerében, a jogszabályok fajtái, az Országgyűlés kétharmados döntései, a sarkalatos törvények fogalma.

- Az Alaptörvény a jogszabályok alapja.
- Jogszabályok:
 - Törvény
 - Kormányrendelet
 - Miniszterelnöki rendelet
 - Miniszteri rendelet
 - Magyar Nemzeti Bank elnökének rendelete
 - Önkormányzati rendelet
 - Önálló szabályozó szerv (médiahatóság) rendelete.
- Sarkalatos törvény aminek elfogadásához vagy módosításához az országgyűlés ülésén jelenlévők legalább kétharmadára szükség van. Ha a képviselők több mint fele jelen van, az Országgyűlés határozatképes.
- Kétharmados döntés, aminek elfogadásához az Országgyűlési képviselők legalább kétharmadára szükség van. Ilyenek:
 - Alaptörvény elfogadása, módosítása.
 - Nemzeti szuverenitás részleges átruházása.
 - Zárt ülésről szóló határozat.
 - Köztársasági elnök megválasztása az első szavazás során. (másodszor elég a fele)
 - A köztársasági elnök tisztségétől való megfosztásának indítványozása.
 - Hadiállapot, békekötés, rendkívüli állapot, szükségállapot kinyilvánítása.

- A legfőbb ügyésznek, alapvető jogok biztosának, és a Kúria, Országos Bírói Hivatal, Állami Számvevőszék elnökének megválasztása.

13. Az ember alapvető jogai az Alaptörvény szerint.

- Minden embernek magzatkortól számítva joga van az élethez.
- A szabadsághoz, magánélethez, kapcsolattartáshoz, jó hírnévhez, személyes adatok védelméhez, közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez, a gondolat és vallás szabadságához.
- Békés gyülekezéshez, véleménynyilvánításhoz, tulajdonhoz, örökléshez, törvény előtti egyenlőséghez, egészséges környezethez, szabad mozgáshoz.

14. Az Alaptörvény által biztosított alapvető jogok a bírósági eljárással, a büntetőeljárással és a bűnösnek nyilvánítással kapcsolatban.

- Valakit a szabadságától megfosztani csak törvényben meghatározott okból, és törvényben meghatározott eljárás alapján lehet.
- Egy gyanúsított őrizetbe vétele után a lehető legrövidebb időn belül szabadon kell engedni, vagy bíróság elég kell állítani. A bíróság köteles meghallgatni, és helyben dönteni letartóztatásáról, vagy szabadlábra helyezéséről. Ellenkező esetben a károsult kártérítésre jogosult.
- Mindenkinek joga van ahhoz hogy az ellene emelt bármely vádat törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes, és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el. Senki sem tekinthető bűnösnek addig, amíg jogerős határozat meg nem állapította. Az ilyen eljárás alá vont személynek mindig joga van védelemhez.

15. Az Alaptörvény rendelkezései a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságáról, valamint a vallási közösségekről.

- Minden embernek joga van a lelkiismeret, a gondolat, és a vallás szabadságához.
- Az állami és vallási közösségek együttműködhetnek, melyről az országgyűlés dönt. Az együttműködésben résztvevő közösségek bevett egyházként működnek. A bevett egyházakra vonatkozó szabályokat egy külön törvény határozza meg. Ez határozza meg, hogy mi tekinthető vallási tevékenységnek, és szerepelnek benne azok a közösségek, melyek Magyarországon bevett egyháznak minősülnek. (2015-ben 27db)

16. Az Alaptörvény rendelkezései a tudományos kutatásról, a művészeti alkotásról, a tanulásról, a tanításról és oktatásról, valamint az ezekkel kapcsolatos intézményekről.

- Magyarország biztosítja a tudományos kutatás és a művészeti alkotás szabadságát, keretek között a tanítás szabadságát. Tudományos döntésekre a Magyar Tudományos Akadémia jogosult, művészetre, a Magyar Művészeti Akadémia.
- A felsőoktatási intézmények kutatási és tanítási módszereik szerint önállóak, az államiak gazdálkodását a kormány határozza meg.
- Az alapfokú képzés mindenkinek ingyenes és kötelező, a középfokú ingyenes, a felsőfokú mindenki számára hozzáférhető. (képeség és szorgalom alapján)

17. Az Alaptörvény rendelkezései az Országgyűlésről és annak feladatairól.

- Magyarországon az Országgyűlés a legfőbb népképviselői szerv, 4 évre szól a megbízatása, és a feladatai:
 - Alaptörvény alkotás, módosítás.
 - Törvény alkotás.

- Központi költségvetés elfogadása.
- Felhatalmazás a nemzetközi szerződés kötelező hatályának elismerésére.
- Megválasztja a köztársasági elnököt, meg egy adag más szerv elnökét.
- Megválasztja a miniszterelnököt, dönt bizalmi szavazáskor.
- Felosztatja az alkotmányellenesen működő helyi önkormányzati képviselő-testületet.
- Határoz a hadiállapot kinyilvánításáról, és békekötésről.
- Döntést hoz különleges jogrendet érintő, vagy katonai műveletekben való részvétellel kapcsolatos ügyekben.
- Közkegyelmet gyakorol.
- Alaptörvényben, és törvényben meghatározott további feladatokat gyakorol.

18. Az Alaptörvény rendelkezései a köztársasági elnökről és a köztársasági elnök szerepéről a törvényalkotási folyamatban.

- A köztársasági elnök Magyarország államfője, felügyeli a demokratikus működést, és a Magyar Honvédség főparancsnoka.
- Ő nevezi ki a miniszterelnököt, amit az országgyűlés utána megválaszt.
- Ha az országgyűlés elfogad egy törvényt, azt megküldik neki, és ő dönti el hogy azt aláírja és kihirdeti (5 napja van rá), vagy elküldi az alkotmánybíróságra kivizsgálni, vagy visszaküldi az országgyűlésnek észrevételeivel együtt. (csak egyszer küldheti vissza)
- Kezdeményezhet önálló törvényt.

19. Az Alaptörvény rendelkezései a Kormányról és a miniszterelnökről.

- A kormány a végrehajtó hatalom általános szerve. Tagjai a miniszterek és a miniszterelnök.
- A miniszterelnököt a köztársasági elnök tanácsára az országgyűlés választja felelősséggel. A minisztereket a miniszterelnök tanácsára a köztársasági elnök nevezi ki.
- Az Országgyűlés egyötöde nyújthat be bizalmatlansági indítványt, megjelölve, hogy kire váltsák a miniszterelnököt. Ha ezt az Országgyűlés több mint fele megszavazza, a megjelölt személy lesz az új miniszterelnök.
- A miniszterelnök indítványozhat destruktív bizalmatlansági szavazást maga ellen. Ez arra jó hogy az Országgyűlés biztosítsa a támogatásáról. Ekkor ha a képviselők több mint a fele nem támogatja a miniszterelnököt, megbízatása megszűnik, és a köztársasági elnök javaslatot tesz új miniszterelnökre.

20. Az Alaptörvény rendelkezései az Alkotmánybíróságról és az alkotmánybírákról.

- A testület 15 tagból áll, akiket az Országgyűlés választ 12 évre, amihez a képviselők kétharmadára szükség van. Az alkotmánybíróság elnökét szintén az Országgyűlés választja kétharmados többséggel. Tagjai nem folytathatnak politikai tevékenységet és nem lehetnek tagjai pártnak.
- Dolga az Alaptörvény védelme Ennek érdekében felülvizsgálhatja:
 - Az országgyűlés által elfogadott, de még ki nem hirdetett törvényeket.
 - Jogszabályt.
 - Bírói kezdeményezésre, ügyben alkalmazandó jogszabályt.
 - Panasz alapján ügyben alkalmazott jogszabályt vagy bírói döntést.
 - Bevett egyházként való elismeréssel kapcsolatos határozatot.
 - Jogszabály nemzetközi szerződésbe való ütközését.

- Elrendelhet népszavazást.
- Megfoszthatja tisztségétől a köztársasági elnököt.

21. Az Alaptörvény rendelkezései a bíróságokról és a bírákról.

- Dolga az igazságszolgáltatás.
- Legfőbb szerve a kúria. Igazgatója az Országos Bírói Hivatal elnöke, akit az Országos Bírói Tanács felügyel.
- A bírák csak a törvénynek vannak alárendelve, nem utasíthatók, tisztségüktől megfosztani csak meghatározott okból lehet.
- A bírákat a köztársasági elnök nevezi ki, feltétele a 30. életév betöltése, és az általános nyugdíjkorhatár betöltéséig szól a jogviszonya.

22. Az Alaptörvény rendelkezései az ügyészségről és az ügyészekről.

- Független szervezet, az állam büntetőigényének kizárólagos érvényesítője.
- Felügyeli a büntetés-végrehajtás törvényességét, a közérdeket, és a törvény által meghatározott további feladatai vannak.
- Az ügyészeket a legfőbb ügyész nevezi ki és irányítja, jogviszonyuk a nyugdíjig tart.
- A legfőbb ügyészt a köztársasági elnök javaslatára az Országgyűlés választja 9 évre, ehhez is kétharmad kell. A legfőbb ügyész évente beszámol az Országgyűlésnek.
- Az ügyészek nem folytathatnak politikai tevékenységet, nem lehetnek tagjai pártoknak.

23. Az Alaptörvény rendelkezései a közpénzekről az Országgyűlés, a Kormány és az Alkotmánybíróság tekintetében.

- Minden évben az Országgyűlés törvényt alkot a központi költségvetésről, amit a Kormány terjeszt elő. Ha ezt az Országgyűlés elfogadja, felhatalmazza a Kormányt a meghatározott bevételek beszedésére, és kiadások teljesítésére.
- Megszabja, hogy az Országgyűlés nem fogadhat el olyan költségvetési törvényt, ami következtében az államadósság meghaladná a teljes bruttó hazai össztermék felét. Amíg az államadósság magasabb, csak olyat fogadhat el, ami a teljes hazai össztermékhez viszonyított arányt csökkenti.
- Ha az Országgyűlés a naptári év kezdetéig nem fogadja el a törvényt, a kormány a jogszabályokban előírt bevételeket beszedheti, a kiadásokat pedig az előző évi költségvetés szerint teljesíti.
- A közpénzekre vonatkozó adatok közérdekűek, kifizetni csak olyan szervezetnek lehet, aminek a tulajdonosi szerkezete és tevékenysége átlátható.
- Amíg az államadósság meghaladja a teljes magyar össztermék felét, az alkotmánybíróság csak emberi jogi szempontból vizsgálhatja felül a költségvetési tervezetet, de csak azt, a többi továbbra is szabadon, az alkotmány alapján.

24. Az Alaptörvény rendelkezései a nemzeti vagyonról, annak kezeléséről és védelméről.

- Nemzeti vagyon az állam és a helyi önkormányzatok tulajdona.
- Nemzeti vagyont csak törvényben meghatározott célból lehet átruházni, értékarányosság figyelembevételével, és csak olyan szervezetnek lehet aminek tulajdonosi szerkezete és tevékenysége átlátható.
- A nemzeti vagyok kezelésére vonatkozó adatok közérdekűek.

25. A polgári jog alapelvei a Ptk. szerint (mellérendeltség és egyenjogúság, értelmezési összhang, jóhiszeműség és tisztesség, elvárható magatartás,

felróhatóság, joggal való visszaélés tilalma).

- A polgári törvénykönyvnek 10 alapelve van. Célja a jogok értelmezésének megkönnyítése, és a joghézagok kezelése.
- **Mellérendeltség és egyenjogúság: ??**
- **Értelmezési összhang:** A Ptk. rendelkezéseinek az Alkotmánnyal összhangban kell lennie.
- **Jóhiszeműség és tisztesség:** Aki téved, nem biztos hogy rosszhiszemű. Az erkölcsnek ad törvényi relevanciát.
- **Elvárható magatartás:** Ha a törvény nem rendelkezik szigorúbban, akkor az adott szituációban az elvárható módon kell cselekedni.
- **Felróhatóság: ??**
- **Joggal való visszaélés tilalma:** Pontosán meg vannak határozva pl.: nemzetgazdaság károsítása, zaklatás, stb.

26. Az ember jogképessége és cselekvőképessége; a jogi személy jogi képessége.

- A jogképesség a fogantatástól áll fenn, születéskor lép érvénybe és a halállal szűnik meg. Minden ember jogképes.
- Minden ember cselekvőképés, akinek azt törvény nem zárja ki. Ilyen például:
 - 14 év alatt cselekvőképtelen. (általános dolgokat vásárolhat, de pl. egy 100k-s gépet nem vehet meg)
 - 14-16 év között korlátozott cselekvőképés: Keresetével szabadon rendelkezhet, számára előnyös szerződést köthet, minden máshoz a törvényes képviselő jóváhagyása kell.
 - 18 év alatti kiskorúság. (házasság esetén 18 év alatt is cselekvőképés lesz.)
 - 18 év felett már csak törvény korlátozhatja a cselekvőképességet, lemondani róla szerződésben sem lehet.
- Jogi személy bármi, amire a jog ezt kimondja pl.: állam, önkormányzat, cég, stb. Létrejöttét és megszűnését a jog szabja meg.

27. A gazdasági társaság fajtái és azok főbb jellemzői.

- **Kkt.:** Közkereseti társaság: Nem jogi személy. Nem kötelező betett tőke, a tagok saját vagyonukkal korlátlanul felelnek.
- **Bt.:** Betéti társaság. Itt már korlátozott a kültagok felelőssége.
 - Beltag: Részt vesz a vezetésben, de nem feltétlen száll be tőkével.
 - Kültag: Nem vehet részt a vezetésben, csak tőkét ad.
- **Kft.:** Korlátolt felelősségű társaság. A tagok felelőssége korlátolt. Tagjai lehetnek természetes és jogi személyek is. Mérete bármekkora lehet, a tagság, az üzletrész birtoklását jelenti. Az üzletrész értéke különbözik a törzstőkéétől. (minimális törzstőke régen 3M Ft volt most ma csak 500k Ft). Zárt, nem tudja bárki bevásárolni magát egy kft.-be, mert ha egy tulaj eladja a részét, a többinek elővásárlási joga van.
- **Rt.:** Részvény társaság. Alaptőkéje meghatározott számú részvényben jelenik meg. Célja tipikusan a tőkeegyesítés. Klasszikus formája a nyílt (nyrt) de létezik zárt is (zrt). A kibocsájtott értékpapír lehet:
 - Anonim: ilyen pl. a pénz, ahol a társaság az állam.
 - Névre szóló: Törzskönyvet vezetnek róla, megakadályozva a rossz indulatú felvásárlást.

A részvények értékét a piac törvényei szabják meg. Alapításhoz régen 20M Ft kellett, ma már elég 5M Ft is.

28. A személyiségi jogok és azok sérelme; megsértésük polgári jogi szankciói.

- Személyhez fűződő jogok pl.:
 - Névjog: Mindenki viselhet nevet. Közszerelőők felvett nevet is használhatnak, de az nem sértheti mások jogát pl. szerző nevének másolása.
 - jó hírnév, személyiségi jogok megsértése: név, hang, fénykép engedély nélküli felhasználása; bizonyos szinten kivételek a közszerelőők (főként a politikusok)
 - A személyiségi jogok és a szólásszabadság ellentétben állhatnak, ma Magyarországon a szólásszabadság az erősebb.
 - Magántitok, levéltitok, üzleti titok: a titkot a gazdájának védenie kell, hogy megsértésével kapcsolatos jogait érvényesíthesse.
 - Magánlakás, üzlethelyiség sérthetlensége.
 - Személyes adatok védelméhez való jog: Az IT fejlődésével került előtérbe, olyan fontos hogy külön illetékese van, az ombudsman, aki független, csak Országgyűlésnek felel.
- A Ptk. kiszabhat pénzbírságot, de ez nagyon ritka (a bírságot az állam kapja). Ez elsősorban a személyhez fűződő jogok betartását szorgalmazza

29. A birtok és a birtokvédelem.

- Dolog: Minden birtokba vehető tárgy, kivéve az emberi test. Típusai:
 - Ingatlan: Anyaföldhöz kötött dolog pl.: épület.
 - Ingóság: Minden más.
- Birtok: Egy jogi tény, hozzá fűződik a birtokjog.
- Birtokolni lehet dolgot de ez nem feltétlen jelenti azt hogy a birtokos a tulajdonos is.
- Birtokvédelem: ha háborgatják valakinek a birtokjogát, a vitát a helyi önkormányzat jegyzője dönti el, de bíróságra is vihető. Ilyen a birtokper. A birtokvédelem mindenkit megillet, a birtokos önhatalmúlag felléphet a birtok védelmében mindaddig, amíg az jogos. A tulajdonos a visszaszerzésben is felléphet önhatalmúlag, de még korlátozottabban mint a védelem esetén.

30. A tulajdonos jogai (birtoklás, használat, hasznosítás, hasznok szedése, rendelkezés) és a tulajdonjog védelme.

- A tulajdonosnak joga van a birtokvédelemhez.
- A tulajdonos rendelkezhet tulajdona felett, képezheti szerződés tárgyát, hasznosíthatja, bérbe adhatja, stb.
- A tulajdonjog nem évül el. Ha a tulajdonos tudja bizonyítani, bármikor visszaperelhető. pl.: műtárgyak.
- A tulajdonos követelheti, hogy más ne zavarja a tulajdonjogait. Az ilyen vitáról mindig a bíróság dönt.

31. A tulajdonjog megszerzése (származékos és eredeti); a tulajdonjog megszűnése.

- Származékos:
 - Átruházás: ilyen pl. a vásárlás, eladás.
 - Öröklés.
 - Jövedék: a tulajdonos a szaporulat jogát is megszerzi.
- Eredeti szerzés mód:
 - Hatósági határozat: pl. kisajátítás, büntetőhatározat.
 - Elbirtoklás: pl. 10 évig birtoklunk valamit (ingatlanál 15) utána az a miénk.
 - Megtalálás: ha a tulajdonos nem jelentkezik érte.

- A tulajdonjog csak akkor szűnik meg, ha a dolog megsemmisül.

32. A közös tulajdon és a tulajdonostársak jogviszonyai.

- ??

33. A szerződési jog alapelvei (szerződési szabadság, kötelező jelleg, visszterhesség vélelme, értékarányosság, együttműködési és tájékoztatási kötelezettség).

- Szerződés köthet szóban, írásban, vagy ráutaló magatartással is. Manapság az írásos az elterjedt. Alapelvei:
 - Szerződési szabadság: A felek a szerződés tartalmát szabadon határozhatják meg, kivéve ha valamit a jog korlátoz.
 - Kötelező jelleg: A szerződésben leírtak kötelezőek a szerződő felekre.
 - Visszterhesség vélelme: „fizetni kell”
 - Értékarányosság: A dologért járó térítés értéke nem térhet el nagyban a dolog értékétől. Vagy valami ilyesmi...
 - Együttműködési és tájékoztatási kötelezettség:
 - Eladó: Köteles tájékoztatni a vevőt a dolog tulajdonságaival kapcsolatban, jogokkal, kötelezettségekkel kapcsolatban, és köteles átadni azt.
 - Vevő: Köteles az adókat és illetékeket megfizetni.

34. Kártelepítés(???) a polgári jogban; polgári jogi felelősség a szerződésen kívül okozott károkért.

- A károkozónak az eredeti állapotot kell visszaállítania, ha ez nem lehetséges, vagyoni kártérítés követelhető.
- A polgári jogi kártérítés mindig vagyoni.

35. A veszélyes üzemi felelősség.

- Objektív felelősség, valaki mindenképp felelősséggel tartozik, akkor is ha nem felróható a javára. pl.: tigrist tartok otthon.

36. A termékfelelősség.

- Mindenkire vonatkozik aki valamit előállít. A gyártó kötelezhető kártérítésre, ha a terméke rendeltetésszerű használat mellett kárt okoz.

37. A jogalap nélküli gazdagodás. (vagyoneltolódás)

- Ha valaki ilyen módon szerez vagyont, köteles visszafizetni. Ilyen pl. a kétszer fizetett számla, rossz címre utalt összeg.

38. Az iparjogvédelmi oltalmi formák rendszere (műszaki megoldások, áru külsők, vállalat és árujelzők). A Párizsi Unió Egyezmény (nemzeti elbánás, elsőbbség).

- Műszaki megoldások: Ipari, mezőgazdasági megoldás, stb. Az élet minden területe. Ha valaki feltalál valamit, kizárólagos jogot kaphat annak hasznosítására (max. 20 év), ezután közkinccsé válik.
- Áru külsők: tipikusan formatervezés, az áru megjelenése.
- Vállalat és árujelzők: nincs mögöttük nagy szellemi alkotás, de nagy kereskedelmi értéke van pl. márkajelzés.
- Párizsi Unió Egyezmény: Célja az iparvédelmi jogok biztosítása. Szinte minden állam része. Alapelvei:
 - Nemzeti elbánás: A külföldi és hazai bejelentőket is ugyanazok a jogok illetik meg.
 - Elsőbbségi elv: A hazai bejelentés egy évig elsőbbséget élvez.

39. A szabadalmazható találmány kritériumai.

- Az emberiség tudását gyarapítsa, legyen új a köz számára.

- Szellemes legyen, feltalálói tevékenységet takarjon.
- Technikailag alkalmazható legyen.

40. A találmányból és a szabadalomból eredő jogok és kötelezettségek.

- A feltaláló jogosult a találmány kizárólagos hasznosítására max. 20 évig.
- A szabadalom fenntartásáért fenntartási díjat kell fizetni, amit ha nem történik meg, a szabadalom megszűnik.

41. A szolgálati találmány és az alkalmazotti találmány.

- Szolgálati találmány: Munka közben született találmány, ami nem tartozik bele a munkakörbe. Erről az alkalmazottnak tájékoztatnia kell a munkaadót, akinek 90 napja van eldönteni, hogy igényt tart-e rá vagy sem.
- Alkalmazotti találmány: Munka közben született találmány, ami beleillik a vállalat munkájába. Ekkor is jelenteni kell, de itt a munkáltatót hasznosítási jog illeti, ha igényt tart rá. Ekkor viszont a cégnek díjaznia kell, törvény alapján.

42. A szabadalmi oltalom keletkezése; területi és időbeli hatálya.

- A bejelentéstől a megadásig (3-4 év) ideiglenes oltalom érvényes a szabadalomra, ami megadás esetén véglegessé válik.
- Beadáستól számítva 18 hónapig még van lehetőség bővítést csatolni az eredeti szabadalomhoz.
- Abban az országban érvényes, ahol bejelentik, és addig érvényes amíg a feltaláló igényt tart rá. Ez max. 20 év, feltéve ha minden évben megfizeti a fenntartási díjat.

43. A szabadalmi kizárólagos jog tartalma (jogok és kötelezettségek) és tárgyi terjedelme (igénypont). A nemleges megállapítás.

- A felhasználási jognak háromféle cselekménye lehet:
 - Csak ő gyárthatja,
 - Csak ő használhatja (pl. szerszámgép)
 - Csak ő kereskedhet vele.
- Ezek még kiegészülhetnek importálással, kereskedelmi forgalomra felajánlással, és raktáron tartással.
- Kizárólagos jog korlátai:
 - Elő használati jog: Ha valaki a bejelentés előtt már használta az eljárást, továbbra is szabadon megteheti.
 - Átmenő közlekedési eszköz mentes tőle. Pl.: országon áthaladó kamionon van.
 - Munkáltató hasznosítási joga: Alkalmazotti találmány esetén a munkáltató nem fosztható meg a hasznosítástól, csak díjigénnyel lehet élni.
 - Kényszerengedmény: ha valaki nem hasznosítja a szabadalmat, de nem is ad licencet, vagy indokolatlanul sokat kér érte 3 évig.
- Tárgyi terjedeleme: A találmányhoz igazodik, és a szabadalmi leírásban határozzák meg, hogy mire terjed ki az oltalom.
- Nemleges megállapítás:

44. A szabadalmi oltalom megszűnése; a szabadalom megsemmisítése.

A megszűnés okai:

- 20 év után automatikusan megszűnik.
- Nem fizetik be a fenntartási díjat.
- A szabadalmas lemond a szabadalmáról.

- A szabadalmast bárki felszólíthatja annak feladására, ekkor hivatalos eljárás történik. Ha a szabadalmas veszt, a szabadalom megszűnik.

45. A magyar szabadalmaztatási eljárás menete.

- Bejelentés: A feltaláló a jogigényét bejelenti a szabadalmi hivatal felé.
- Közlemény a bejelentés címéről.
- 18 hónap után az egészzet közzéteszik, innentől válik részévé a technika állásának.
- A szabadalmi hivatal újdonságkutatót végez, melyről egy rövid eredményt kap a bejelentő. Ezután 6 hónapja van az igénylőnek kérése fenntartására.
- Döntés a szabadalom megadásáról. Helybenhagyás esetén a szabadalom életbe lép, elutasítás esetén lehet fellebbezni.

46. Szabadalmaztatás külföldön. Európai Szabadalmi Egyezmény. Szabadalmi Együttműködési Szerződés (PCT).

- Az EU szabadalmi központja az EPO Münchenben van, a legtöbb európai ország tagja (2015-ben 30). 3 nyelven működik: angol, német, francia. A bejelentő választhatja meg a nyelvet, ami az egész eljárás során meghatározó.
- Nemzetközi Szabadalmi Egyezmény a PCT, egyetlen bejelentéssel az összes tagországban megindul a szabadalmaztatási folyamat. Az egyezménynek több mint 100 tagja van. Végez újdonságkutatót, a tagországok ezt tiszteletben tartják, de külön bírálják el.

47. A használati mintaoltalom.

- Léteznek apróbb, de szellemes megoldások, amelyekre szabadalmi oltalmat nem lehet kapni. Erre való a használati mintaoltalom. („kisszabadalom”). Ugyanolyan jogokat biztosít mint a szabadalmi oltalom.
- Feltételei:
 - A technika állása szerint legyen új.
 - Feltalálói lépés: Enyhébb feltalálói tevékenység.
 - Ipari alkalmazhatóság.
- Lényeges különbségek a szabadalomtól:
 - A szabadalom tárgya a kialakításról, szerkezetről kell hogy szóljon.
 - Max. 10 évre adható.
 - Bejelentés után nincs teljes körű vizsgálat a hivatal részéről, és nincs újdonságkutató.

48. A formatervezési mintaoltalom.

- Egy termék külső megjelenését, kialakítását védheti. pl.: Rolls-Royce hűtőrács.
- Kritériumai:
 - Legyen új.
 - Legyen egyedi.
- Az oltalom ideje 5 év, és 5-ször hosszabbítható.
- A bejelentéssel együtt képeket is be kell adni, ezek lesznek az igénypontok helyett.
- Viszonylag hamar megkapható, az oltalmi körben az összbemérés számít a képek alapján, tehát viszonylag nehéz kis módosítással koppintani.

49. A védjegyoltalom.

- Árujelző, feladata, hogy egy gazdasági szereplő áruját megkülönböztesse a többiekétől.
- Védjegy lehet:

- Szó, szóösszetétel.
- Betű, szám, ezek kombinációja.
- Ábra, kép.
- Sík, vagy térbeli alakzat.
- Hologram.
- Dallam, szignál.
- Az előzőek kombinációja.
- Nem lehet védjegy:
 - Illat.
 - Mozgás.
- Lajstromozás: A magyar jog megköveteli, hogy a védjegy grafikailag ábrázolható legyen. A védjegyeket lajstromba veszik, amit bárki megtekinthet. A védjegy oltalmi körét ez az ábrázolás szabja meg a lajstromba vett áruk felsorolásával együtt.

50. A szerzői jogi oltalomban részesülő művek fajtái, az oltalom feltétele, a szerzői jog időbeli és területi hatálya.

- A szerzői jog az alábbi alkotásokat védi:
 - Tudományos.
 - Irodalmi.
 - Művészeti. ezen belül:
 - Szépirodalom, szakirodalom, publicisztika.
 - Nyilvánosan tartott beszéd.
 - Számítógépi programalkotás, és a hozzá tartozó dokumentáció.
- Feltétele, hogy a mű egyéni szellemi tevékenységből fakadó egyedi jellegű alkotás legyen. A szerzői jog a művet védi, nem pedig az ötletet, módszert ilyesmit...
- Időbeli hatálya a keletkezésekor kezdődik, és a szerző halálától számított 70 évig tart. (Ha többen vannak, a legtovább élő számít.)

51. A szoftver és az adatbázisok jogi oltalma.

- Szoftvert a szerzői jog védelme illet meg. Adott esetben szabadalom is adható szoftverre, pl.: eljárást vezérlő programok, operációs rendszerek.
- Szoftverek szerzői jogának oltalma alá tartoznak az adatbázisok is, melyek gyűjteményes műnek minősülnek.